

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Гуманітарно-економічний факультет
Кафедра історії та філософії

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
«20» березня 2017 р.
Голова вченої ради, ректор
І.Т.Богданов

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Комплексний іспит з історії»

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 014 Середня освіта (Історія)
032 Історія та археологія

Бердянськ – 2017

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми	5
3. Критерії оцінювання	27
4. Список рекомендованої літератури	28

1. Пояснювальна записка

Мета фахового вступного випробування для вступу на здобуття освітнього ступеня спеціаліста: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за освітнім ступенем магістра за спеціальністю 014 Середня освіта (Історія), 032 Історія та археологія в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма фахового випробування – тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 100 завдань, з яких – 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4 – х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні – творів, есе та інших форм творчої роботи).

Приклад тестового завдання

1. Як називалися адміністративно-господарські осередки, де представники князівської влади регулярно збирали встановлену данину, чинили суд тощо?

1. перевісища;
2. погости;
3. уроки;
4. ловища.

97. Установіть відповідність між подіями та назвами історико-географічних об'єктів, де ті події відбулися:

1. Запуск у дію Дніпровської гідроелектростанції – Дніпрогесу;
2. встановлення Олексієм Стахановим вуглевидобувного рекорду;
3. утворення першої в Радянському Союзі МТС ;
4. започаткування Пашею Ангеліною змагання тракторних бригад;
5. спорудження у 1935 р. пам'ятника Тарасові Шевченку (архітектор М. Манізер).

1 – Запоріжжя; 2 – Луганськ; 3 – Одещина; 4 – Старо-Бешево (Донеччина); 5 – Харків.

1	2	3	4	5

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування «Комплексний іспит з історії»:

1. Всесвітня історія.
2. Історія України.

Вимоги до відповіді абітурієнта:

- 1) Чітке знання означень, історичних понять, термінів, формулювань, дат, передбачених програмою, вміння пояснювати їх;
- 2) Вміння точно і стисло висловлювати власну думку на історичні події, використовуючи набуті знання, термінологічний апарат;
- 3) Наявність історичних вмінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати їх на практиці;
- 4) Вміння аналізувати та систематизувати історичний матеріал.

2.Зміст дисципліни «Всесвітня історія»

Передумови та процес виникнення первісних держав

Розклад родової організації за первіснообщинного ладу. Передумови та причини занепаду первісного суспільства. Майнова та соціальна диференціація, становлення приватної власності. Племінні союзи як основа формування держав. Становлення міст – центрів ремісничого, адміністративно-політичного, релігійного життя суспільства. Ознаки державного устрою. Потреба у формуванні права як ефективного регулятора суспільних відносин.

Стародавні цивілізації та їх місце у всесвітній історії

Типологія перших цивілізацій. Хронологічні та географічні межі. Основні напрямки їх розвитку. Виникнення міських центрів. Особливості суспільного устрою. Проблема рабства. Поліетнічність. «Східна деспотія» та її риси. Єгипетська, шумеро-аккадська та еламська держави. Великі імперські держави: Вавилон, Ассирійська держава, Хетське царство, Персія. Індійська цивілізація. Адміністративно-бюрократичний тип держави (Китай та Японія).

Поліс як одна з форм суспільно-політичної організації в історії

Утворення соціально-стратифікованого суспільства і держави у формі полісів. Економічний розвиток Греції, технічний прогрес, поява приватної власності, елементів товарного виробництва. Рання грецька тиранія та її роль у формуванні полісів. Нерівномірність розвитку окремих областей Греції. Характеристика грецького поліса. Антична форма власності. Поняття громадянства. Єдність громадянської та військової організації. Характер державної влади. Полісна мораль.

Афінська демократія як політична система (VI – VI ст. до н.е.)

Виникнення Афінського рабовласницького полісу. Початок боротьби демосу з аристократією. Реформи Солона, Клісфена та утвердження рабовласницької демократії в Атиці. Розвиток рабовласницької демократії в Афінах після перемоги над персами. Реформи Ефіальта і Перикла. Державний устрій Афін: народні збори, рада 500, Ареопаг, магістратури. Оплата посад. Гелієя і охорона конституції. Внутрішня і зовнішня політика Перикла. 1-й Афінський морський союз. Його перетворення у Афінську архе, її структура та організація. Тенденції до перетворення у федеративну державу. Протириччя в середині союзу. Економічний розквіт Афін. Будівництво. Культурне і політичне значення Афін. Взаємовідносини між Афінською архе та Пелопоннеським союзом.

Греко-перські війни та їх вплив на соціально-економічний, політичний та культурний розвиток Греції

Міжнародне становище у Середземномор'ї в кінці VI ст. до н.е. Перська експансія. Причини і приводи греко-перських воєн. Періодизація. Іонійське повстання. Об'єднання іонійських греків. Поразка повстання. Знищення Мілета. Уроки повстання. Перше вторгнення персів у Балканську Грецію. Сили персів і афінян. Марафонська битва та її морально-політичне значення. Підготовка до вирішального зіткнення. Військово-дипломатичні заходи Ксеркса. Становище у Греції. Боротьба "морської" і "сухопутної" програми розвитку у Афінах. Перемога Фемістокла. Конгрес у Коринфі у 481 р. до н. е. та військове об'єднання греків. Похід Ксеркса. Сили греків і персів. Епізод біля Фермопіл і битва при Артемісії. Битва біля Саламіна. Розгром персів біля Платей і Мікале. Зміна характеру війни. Утворення Делоського союзу на чолі з Афінами. Звільнення островів і грецьких міст Малої Азії. Посилення Афін. Антиперське повстання та афінська експедиція у Єгипет. Загибель грецького флоту. Виснаження сил воюючих країн. Калліїв мир. Причини перемоги греків. Вплив перемог греків на соціально-економічний, політичний та культурний розвиток Греції.

Пелопоннеські війни (431- 404 рр. до н.е.) та її вплив на подальший розвиток Греції

Військово-політичні протиріччя між Пелопоннеським союзом і Афінською архе. Експансія Афін у західному напрямку. Суперництво з Коринфом. Причини і приводи війни. Періодизація. Архідамова війна. Загострення внутріполітичної боротьби у Афінах. Афіни і союзники. Повстання на Лесбосі. Політична діяльність Клеона. Фінансове становище у Афінах. Брасід і його план ведення війни. Битва біля Амфіполя. Нікіївмир. Перемир'я 421- 415 рр. до н. е. Сицилійська експедиція Афін та її невдача. Дексейська війна. Погіршення військово-політичного становища Афін. Діяльність Алквіада. Софісти. Втручання Персії у грецькі справи. Реформи Афінської архе. Організація спартанського флоту. Битва біля Егоспотам. Крах Афінської держави. Умови миру. Причини поразки Афін. Наслідки Пелопоннеської війни.

Елліністичні держави. Особливості формування політичних та соціально-економічних структур (III - I ст. до н.е.)

Сутність еллінізму. Його грецьке і східне коріння. Головні особливості елліністичної економічної, політичної, соціальної систем. Періодизація еллінізму. Досягнення елліністичної епохи. Типи та система елліністичних держав. Найбільші елліністичні держави: держава Селевкідів, елліністичний Єгипет, Македонія, Пергамське царство та інші (загальна характеристика). Еллінізм у Балканській Греції, Сицилії, Причорномор'ї. Елліністичний світ на середину I ст. до н. е. Римське та парфянське завоювання. Причини падіння елліністичних держав.

Римська республіка: організація влади та римське суспільство

Республіканська форма правління, її визначальні риси. Головні етапи боротьби плебеїв за зрівняння в правах з патриціями. Формування римської громадянської общини. Система державного правління (коміції, магістратури).

Громадянські війни в Римській імперії (I ст. до н.е. – II ст. н.е.) та їх наслідки

Передумови та причини громадянських війн. Громадянська війна 88 р. до н. е. та маріанська диктатура (87-83 рр. до н.е.). Перша Мітрідатова війна (89-84 рр. до н.е.). Громадянська війна 83-82 рр. до н.е. Диктатура Сули (82-79 рр. до н.е.). Громадянські війни 49-30 рр. до н.е. Диктатура Цезаря. Падіння Республіки. Громадянські війни 68-69 рр., 193-197 рр. та їх наслідки.

Середньовіччя - новий етап розвитку світової історії

Поняття «середні віки» та еволюція його змісту в історичній науці. Предмет та завдання історії середніх віків. Періодизація історії середніх віків та її проблема в історіографії. Місце середньовіччя в світовій історії. Внесок середньовіччя в розвиток європейської цивілізації. Середньовіччя - новий етап розвитку аграрної цивілізації: «аграрна цивілізація»; особливості матеріального, суспільного та духовного життя; зміни в середні віки. Особливості середньовічної епохи на Сході. Соціально-економічні та політичні основи східних цивілізацій. Формування Західно- та Східно-християнського цивілізаційних світів. Середні віки та сучасність.

Джерела з історії середньовіччя: характеристика, класифікація та методичне дослідження

Зміни в історичній науці епохи пізньої античності. Аврелій Августин. Значення його творів для розвитку середньовічної історії. Середньовічні джерела та їх особливість. Варварські правди та їх значення, „Салічна правда“, «Землеробський закон», Королівські капітуляції, описи помість, грамоти залежності селян. Різновиди писемних джерел з історії раннього середньовіччя, їх загальна характеристика. Історичні праці середньовіччя. Прокопій Кесарійський, Йордан, Григорій Турський, Ейнгард.

Епоха Великого переселення народів та її наслідки

Криза пізньої Римської імперії: прояви та причини. Криза рабовласництва. Еволюція колонату. Емфітевсіс. Прекарій. Патронат та комендація. Суспільний та державний лад Римської імперії на кінець III- V ст. Фінансові реформи епохи доміану. Криза ідеології. Християнізація Імперії. Форми соціального протесту народних мас. Варварський світ, передумови та початок великого переселення. Розклад родоплемінного ладу у стародавніх германців. Господарський лад та община. Соціально-економічна та соціально-політична організація германців. Основні етапи ВПН. Рух племен та виникнення варварських королівств. Наслідки Великого переселення народів для історії Європи.

Середньовічні феодальні структури: риси та значення

Виникнення та еволюція поняття «феодалізм» в історіографії. Характеристика матеріального життя. Соціально-економічні риси феодального суспільства в Європі. Натуральне господарство, його сутність. Феодальна рента та її форми. Основні риси політичного життя. Етапи становлення та розвитку держави. Особливості правової системи середньовіччя.

Історична наука про перехід Європи до середньовіччя

Проблеми перехідної епохи до середньовіччя в історіографії. Концепція синтезу в переході до середньовіччя в історіографії ХХ ст.. Сучасна історіографія про формування середньовічної європейської цивілізації та феодалізму. Особливості процесу синтезу на території Європи.

Франкське королівство та його значення в історії Європи (V - IX ст.)

Франція як класична модель розвитку середньовічного феодального суспільства. Виникнення Франкського королівства: варварський та галло-римський світ. Основні напрямки розвитку королівства в епоху династії Меровингів. Хлодвіг. «Салічна правда» - важливе джерело для вивчення суспільного ладу франків. Поділ королівства на відособлені самостійні політичні одиниці: Нейстрію, Австразію, Бургундію та Аквітанію. Суспільно-політичні перетворення у Франкській державі VIII ст.: реформи Карла Мартелла та Пипіна Короткого. Карл Великий та Франкська імперія: значення для Європи та Франції. Завершення перевороту в поземельних відносинах. Встановлення феодальної поземельної та особистої залежності селянства. Імунітет. Зародження феодальної ієрархії. Утворення великого землеволодіння. Феодальна вотчина. Становище залежного селянства. Натуральний характер господарства. Спротив селян процесам феодалізації. Розпад імперії Карла Великого. Верденський договір та його історичне значення.

Еволюція економічного та соціального життя середньовічного суспільства

Демографічні процеси в XI-XV ст. Внутрішня колонізація та її наслідки. Розвиток сільського господарства, еволюція селянського господарства та феодального помістя. Передумови виникнення міст. Сучасна урбаністика про середньовічне місто. Комунальний рух та його значення; наслідки. Міське самоврядування в Західній Європі. Економіка середньовічного міста та організація господарського життя. Еволюція соціальної структури середньовічного суспільства: причини та наслідки. Формування європейського ринку.

Міжнародні відносини та їх характер в епоху середньовіччя

Зміст міжнародних відносин раннього середньовіччя. Дипломатична служба. Етнодемографічні процеси та їх вплив на міжнародні відносини. «Феодалізм» та зовнішня політика європейських держав. Роль християнської церкви в міжнародних відносинах середніх віків. Хрестові походи як форма міжнародних відносин. Столітня війна та її вплив на зміст міжнародних відносин у Західній Європі. Формування централізованих держав у Європі як фактор міжнародних відносин.

Духовне життя середньовічної доби

Суспільна концепція «трьох станів». Духовенство. Рицарство. Селянство. Ускладнення соціальної структури в XIV - XV ст.. Поява дворянства. Шлюб та сім'я. Світогляд. Теологія та схоластика. Школи, університети, бібліотеки. Зародження дослідного знання. Історіописання. Героїчний епос. Рицарська, міська та народна культури. Особливості ментальності населення. Розвиток архітектури та мистецтва.

Християнська церква в середні віки

Схизма 1054 року. Спроби церковної унії у XIII- XV ст.. Католицькі ордени. Зростання ролі папства у XII - XIII ст.. Середньовічні ересі. Створення та діяльність інквізиції. Католицька церква в XIV - XV ст.. Занепад папства.

Поняття «Відродження». Історичні передумови формування гуманістичної ідеології

Основні риси культури Відродження. Італійське Відродження: передумови етапу розвитку. Італійський гуманізм: риси, представники. Місце культури італійського Відродження в розвитку світової цивілізації.

Моделі середньовічних спільностей на Сході

Особливості розвитку народів Сходу в середні віки. Суспільно-політичні структури Сходу в середні віки. Моделі соціально-політичних спільностей (арабо-мусульманський світ, Реконкіста (відвоювання) (VIII-XI ст.). Середньовічна Індія, Китай, Японія, кочові народи та роль в історії Євразії, народи Африки в середні віки.

Великі географічні відкриття. Наслідки Великих географічних відкриттів для Європи

Португальські експедиції (Ж.Гонсалвіш Зарку і Т.Ваш Тейшейра, М.Велью Кабрал, Д.Діаш, А. Кадамосто). Відкриття затоків та мисів, гірл річок Африки. Експедиція Х. Колумба в Новий світ (1492р.). Експедиції А.Веспуччі (1499-1504рр). Картограф М.Вальдземмюлер. Відкриття берегів Бразилії П.А.Кабралом. Магеллан та відкриття протоки між Атлантичним і Тихим океаном.(1519-1521 рр. Освоєння Сибіру (Ермак 1601 р.). Експедиція на Шпіцберген. С.Дежнев. Первинне накопичення капіталу. Колоніалізм. Ельдорадо. Конкістадори. Ф.Пісарро. Ф.Дрейк.

Америка після Великих географічних відкриттів; нові світові торговельні шляхи; революція цін; розвиток наукових знань

Реформація, її вплив на розвиток історії

Реформація в Німеччині (М.Лютер, Т.Мюнцер, анабаптисти та їхні реформаційні погляди); поширення реформаційних ідей в Європі (кальвінізм, англіканська церква). Вплив Реформації на розвиток європейської історії. Селянська війна в Німеччині (1524-1526 рр.). Аугсбурзький релігійний мир (1555 р.). Протестантизм. Контрреформація, Тридентський собор 1545-1563 рр. Єзуїти. І.Лойола.

Абсолютизм і громадянські війни у Франції (XVI-XVII ст.)

Королівська влада в першій половині XVI ст. Причини й початок громадянських війн; Гугеноти. Генріх ІУ; Варфоломіївська ніч (1572 р.) Нантський едикт (1598 р.). Зміцнення абсолютизму за кардинала Ришельє; Людовік XIV. Протекціонізм. Меркантилізм. Завершення громадянських воєн.

Періодизація історії міжнародних відносин

Хронологічні межі та розуміння: Основні критерії і підходи до періодизації історії міжнародних відносин; Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська, Ялтинсько-Постдамська та сучасна (постбіполярна) міжнародні системи. Зміна характеру міжнародних відносин у XX ст.: вплив світових воєн, ТНК. Особливості становлення “постміжнародних” відносин і нової світової конфігурації сил на межі XX-XXI

ст.

Промислова революція в Англії (XVI –XVII ст.) та її наслідки

Передумови, початок промислової революції; розвиток науки, технічні нововведення; соціальні наслідки промислового перевороту. Огороджування. Генріх VIII. Англійська церква. Пуритани. Єлизавета I. Пресвітеріани. ІнDEPENDенти. Непереможна громада. Довгий парламент (з 1640 р.) Головні документи Англійської революції XVII ст. “ Велика Демонстрація ” (1641 р.) та інші акти Довгого парламенту; “ Народна угода ” – проект буржуазно-демократичної Конституції “ зняряддя управління ” за протекторату Кромвеля (з 1653 р.) Реставрація монархії в Англії. Карл II Стюарт (1660 р.) «Славна революція» 1688 р. Біль про права (1689).

Тридцятилітня війна (1618-1648 рр.)

Основні етапи Тридцятилітньої війни. Чеський, шведський, франко-шведський. Вестфальський мир. Протестантська (Євангелічна) унія (1608 р.) Католицька ліга (1609р.) А. Валленштейн.

Московська держава в XVI-XVII ст.

Іван IV Грозний. Судебник 1550 р., губна, земська реформи. Опричнина. Лівонська війна (1558-1583 р). Б.Годунов, « Урочні літа». Єрмак, «Смутні часи», Лжедмитрій I, Лжедмитрій II (Тушинський злодій»). Династія Романових. Земські собори. Прикази. Стрільці. Соборне уложення 1649 р. С.Разін, Патріарх Никон, церковний розкол. Стрілецькі повстання 1698. Петро I.

Польща в XVI- XVII ст.

Устав на волоки 1557 р. Фільварки. Сигізмунд II Август. Трієнтський собор 1564 р. Люблінська унія 1569 р. Річ Посполита. Сейм. С. Баторій. Династія Ваза Сигізмунд III. Брестська унія 1596.

Культура та наука в країнах Європи в XVI-XVII ст.

Епоха відродження (Ренесанс). Леонардо Да Вінчі, Мікеланджело, Рафаель, Тиціан. Бароко. Рембрандт, П.П. Рубенс, Л.Де Вега, Д.Веласкес, М. Коперник, Дж. Бруно, Г.Галілей, Т.Мор, У. Шекспір, М. де Сервантес, Ф. Рабле., Ж.Б. Молер.

Країни Сходу у XVI-XVII ст.

Османська імперія за часів Сулеймана I Кануні Великого (Прекрасного) (XVI ст.) Яничари, ага, Паша, сіпахи, мамлюки. Маньчжурія, династія Цін. Сьогунат Токугава (XVII-XIX ст.) Монгольська імперія. Бабур (XVI ст.) Тадж-Махал.

Росія в кінці XVII-XVIII ст.

Петро I. Реформи Петра I. Проголошення Російської імперії . Сенат, Колегії, Найсвятіший Синод. Північна війна. Табель про ранги. Російсько-турецька війна 1735-1739 рр. Єлизавета Петрівна. М.Ломоносов. Катерина II. О. Пугачов. О.Суворов. Три поділи Польщі.

Німеччина і Австрія в XVIII ст.

Бранденбурзько-Пруссська держава. Династія Гогенцоллернів. Війна за Австрійську спадщину. Семилітня війна. Освічений абсолютизм. Марія - Терезія, Йосиф II.

Війна за незалежність у Північній Америці

«Бостонське чаювання» (1773 р.), Континентальні конгреси. Дж. Вашингтон, Т. Джефферсон. Б. Франклін, Декларація незалежності (1776 р.). Конституція Сполучених Штатів Америки 1787 р.: прийняття Основного Закону, його основні положення; основні принципи конституційного ладу (принцип народоправства, принцип поділу влади); «Біль про права» (1791 р.).

Велика Французька революція

Просвітництво. Людовик XVI, Декларація прав людини і громадянина. Повалення монархії та встановлення республіки у Франції в ході Великої Французької революції: Конституція 1791 р., Законодавчі збори; встановлення республіки. Якобінці, термідоріанський переворот. Директорія.

Правління Наполеона Бонапарта. Перша імперія у Франції

Італійський похід Наполеона (1796-1797 рр.). Єгипетська експедиція Наполеона. Наполеонівські війни. Антифранцузька коаліція. Консульство. Проголошення імперії. Трафальгарська битва. Кодекс Наполеона. Тильзицький мир. Континентальна блокада. «Сто днів» Наполеона, Віденський конгрес. Освящений союз.

Країни Європи в 1815-1847 рр.

Хлібні закони в Англії. Чартизм Англія за часів королеви Вікторії. Німеччина та Австрія. Німецький союз, К. Меттерніх. Липнева революція у Франції (1830 р.). Луї-Філіпп, Росія. Олександр I. Російсько-турецька війна 1806-1812 рр. Вітчизняна війна 1812 р. Декабристи. Російсько-турецька війна (1828-1829 рр.) Шаміль. Кавказька війна (1817-1864 рр.)

Перемога національно-визвольних революцій в Латинській Америці

Передумови піднесення національно-визвольного руху; перший період війни іспанських колоній за незалежність; перемога в 1816-1826 рр. національно-визвольних революцій в Латинській Америці; характер і наслідки національно-визвольних революцій.

Революції 1848- 1849 рр. у Європі

Революційні події у Франції (1848 р) та державний переворот 1852 р.. Друга республіка. Наполеон III, Бонапартизм. Друга імперія у Франції. Революції 1848-1849 рр. у Німеччині. Революція в Італії та в Угорщині.

Утворення національних держав в Італії та Німеччині

Сардинське королівство, Савойська династія. Дж. Мадзіні, К. Кавур. Дж. Гарібальді. Рісорджіменто. Вільгельм I., О. Бісмарк. Північно-німецький союз (1867 р.) Франко-Пруська війна, її наслідки для Європи: Франкфуртський мир 1871 р.; проголошення Третьої республіки у Франції; Паризька Комуна та її поразка.

Громадянська війна в США

Доктрина Дж. Монро. Дж. Браун. Аболіціоністський рух; Розпад Союзу, утворення Конфедерації південних штатів; А. Лінкольн; Закон про гомстедів. Скасування рабства в США: Перемога Півночі в громадянській війні. Підсумки війни. Генерал У. Грант.

Російська імперія у другій половині XIX ст.

Кримська війна 1853-1856 рр. Оборона Севастополя. Паризький мир

1856 р. Олександр II. Селянська реформа (1861 р.), судова, земська (1864р.), військова (1860-1870 рр) реформи. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. Народництво. Олександр III.

Досягнення науки і техніки в Європі та Америці в XIX -на початкуXX ст.

Технічні вдосконалення фабрично-заводського виробництва, засобів зв'язку; розроблення нових джерел енергії; основні винаходи, їх використання. Брати Монгольф'є, Дж.Стефенсон, Р. Фултон, С.Морзе, М.Лобачевський, В. Гершель, П.Лаплас, А.Гумбольдт, Г.Гегель. Діалектика, матеріалізм, романтизм, реалізм. Й.Шіллер. Дж.Байрон. В. Скотт.

Національно-визвольні рухи народів світу в кінці XIX – на початку XX ст.

Домініон. Младотурки. Младотурецька певолуція 1908 р. Проголошення конституційної монархії. Сінхайська революція в Китаї (1911 р.). Проголошення республіки. Сунь Ятсен. Встановлення диктаторського режиму у Мексиці. П.Діас (1877). Мексиканська революція 1910-1917 рр. Ф.Мадеро. Е.Сапата – керівник селянського руху в Мексиканській революції.

Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.

Троїстий союз 1882 р., міжамериканські конференції (1889 – 1948 рр.) Гаазькі конвенції 1899 і 1907 рр. Антанта (1904-1907 рр.). Японо-китайська війна 1894-1895 рр., Англо-бурська війна (1899-1902 рр.) Марокканські кризи (1905 і 1911 рр.) Італо-турецька війна 1911 р. Балканські війни 1912-1913 рр.

Перша світова війна, її причини, хід, наслідки

Причини війни. Привід до розв'язання світової війни Сарайське вбивство (28.06.1914 р.) Формування блоків капіталістичних країн та початок боротьби за переділ світу (кінець XIX-початок XX ст.); Верденська операція; суперечності великих країн на Балканах, Близькому Сході; стратегічні плани держав-учасниць війни. Масштаби втрат.

Лютнева та Жовтнева (1917 р.) революції в Росії

Причини революцій: економічні, політичні та соціальні. Повалення самодержавства. Тимчасовий Уряд. Ради робітничих і солдатських депутатів. Збройне повстання 24-25 жовтня (7-8 листопада) 1917 р. В.І. Ленін. Установчі збори. Перехід до політики «воєнного комунізму», створення каральних органів ВНК, Червоної Армії. Диктатура пролетаріату.

Громадянська війна в Росії (1918-1922 рр.)

Берестейській мир (березень 1918 р.) Політика воєнного комунізму, розкозачення. Адмірал О.Колчак, А.Денікін, М.Юденич. Кронштадтський та Тамбовські антибільшовицькі повстання 1821-1922 р. повстання. НЕП. Утворення СРСР. Й.Сталін.

Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин

Паризька мирна конференція 1919-1920 рр., її рішення. Система мирних договорів (з Німеччиною, Австрією, Болгарією, Угорщиною, Туреччиною); Проблема досконалості Версальської системи договорів. Ліга Націй (1919 р.). Вашингтонська конференція (1921-1922 рр). Рапальські договори 1920-1922 рр. Генуезька конференція 1922 р. Лозанська конференція (1922 р) Локарнські угоди (1925 р.). План Дауеса (1924 р.). План Юнга (1929-1930 рр). Пакт Келлога-Бріана (1928 р).

Західні демократії в 20-30-ті рр. ХХ ст.

«Велика депресія». «Новий курс» Президента США Ф.Рузвельта як ефективна програма виходу з «Великої депресії»: Угоди чесної конкуренції; закон про підтримку фермерства; закон про відносини між підприємцями і робітниками (закон Вагнера); федеральний закон про соціальне страхування. У.Черчилль. Консерватори та ліберали в Англії. Зміна урядів в період між війнами. Франція в період між війнами. Даладьє Е.- лідер фр. республіканської партії радикалів.

СРСР в період між двома війнами

НЕП. Колективізація. Індустріалізація. П'ятирічки. ГУТАБ (ГУЛАГ). Червоний терор. Прийняття Конституції 1936 р. Міжнародне становище СРСР. Радянсько-фінська війна 1939-1940 рр.

Зовнішньополітичні плани фашистської Німеччини у 30-ті рр. ХХ ст. та їх реалізація

Веймарська республіка. Прихід до влади в Німеччині нацистської партії на чолі з А. Гітлером; зміцнення кордонів Німеччини (аншлюс Австрії, відокремлення Судет від Чехословаччини, окупація Чехії, Моравії); домовленість з Італією про розподіл сфер впливу на Балканах.

Зміст і мета політики колективної безпеки у Європі: позиції СРСР, Англії, Франції

Позиції СРСР, Англії, Франції та інших держав в період між двома війнами. Конвенція про визначення агресія; нова смуга нормалізації дипломатичних відносин СРСР з західними країнами; вступ СРСР до Ліги Націй; укладення договорів між СРСР і Францією, СРСР і Чехословаччиною. Мюнхенський договір 1938 р. Оцінка в історіографії: зовнішньополітична доктрина СРСР; англо-франко-радянські переговори 1939 року; радянсько-німецькі договори 1939 року; таємний додатковий протокол до радянсько-німецького пакту про ненапад.

Ситуація в Іспанії в 1936-1939 рр.

Громадянська війна; втручання тоталітарних держав у події в Іспанії; встановлення диктатури Ф.Франко. Підписання декрету про нейтралітет 4 вересня 1939 р.

Країни Азії, Африки та Латинської Америки у першій половині ХХ ст.

Революції 1925-1927 рр. у Китаї. Гоміндан, Чай-Кайші. М.Ганді. Гандізм. Індійський національний Конгрес. Проголошення незалежності Індії (1947 р.). Кемалійська революція в Туреччина (1918-1923. Кемаль (Ататюрк))

Розвиток культури, науки та техніки в першій половині ХХ ст.

Авангардизм, абстракціонізм, футуризм, сюрреалізм, структуралізм, кубізм, Література, мистецтво, театр, кіно.

Друга Світова війна (1939-1945 рр.), її наслідки

Причини війни. Перший період (1939-1941 рр.). Напад Німеччини на СРСР. Вступ у війну США. Розширення масштабів війни. Корінний перелом в ході Другої Світової війни (1942-1943 рр.), битва під Ель-Аламейном 1942 р.; наслідки Сталінградської битви 1943 р., висадка англо-американських військ у Сицилії, капітуляція Італії. Висадка союзних військ в Нормандії (6 червня

1944 р). Берлінська та Празька операції. День перемоги. Війна з Японією. Закінчення Другої Світової війни.

Нацистський «Новий порядок» у Європі в період Другої Світової війни (1939-1945 рр.)

Території в складі Німеччини, її союзників; маріонеткові уряди в окупованих країнах, їх політика; політика Німеччини щодо слов'янських народів; масове знищення єврейського населення; Голокост; Рух Опору, форми боротьби.

Міжнародні конференції періоду Другої світової війни

Тегеранська конференція (1943 р.), її рішення та значення; Кримська (Ялтинська) (1945 р.) конференція; Берлінська (Потсдамська) (1945р.) конференція та її рішення. Нюрнберзький процес.

Японське та німецьке післявоєнне «Економічне диво»

Загальні передумови (допомога США, розвиток ринкових відносин, сприяння приватному підприємництву, реформи, розумна податкова політика тощо); Людвіг Ерхард – батько соціальної ринкової економіки; Аграрна реформа в Японії, державне регулювання економіки. Досвід Японії, ФНР.

Зміцнення міжнародного статусу США внаслідок Другої Світової війни (1945 - 1960 рр.)

Завдання та зміст плану Маршалла; програми реконструкції європейських економік (1948-1952 рр.); антикомуністична спрямованість зовнішньої політики США за адміністрації Д. Ейзенхауера; Дж. Маккарті. Передумови Карибської кризи. Дж.Кеннеді, Л. Джонсон, Р.Ніксон. «Уотергейський скандал» Дж.Форд.

Країни Латинської Америки у другій половині ХХ ст.

Друга Світова війна і Латинська Америка. Кубинська революція 1959 р. Ф.Кастро. Х. Перон (Аргентина 1946 р.), Хустісіалізм, Ж.Варгас (Бразилія); збільшення інвестицій США в Латинську Америку; створення і зміцнення державного сектору в промисловості; нерівномірність промислового розвитку країн регіону; участь країн Латинської Америки в міжнародному поділі праці, товарів, послуг; інтеграційні процеси в сфері економіки.

Ліквідація колоніалізму, створення і розвиток незалежних держав

Етапи деколонізації; Китайська народна республіка. (1949 р.). Мао Цзедун. Культурна революція (1966-1976 рр) Ден Сяопін. Шляхи розвитку незалежних держав; становлення і розвиток нових індустріальних країн Сходу; Сукарно, Дж.Неру. І. Ганді. Проголошення незалежності Африканських держав. Африканський національний конгрес (1960-1990) Н.Мандела. Міжнародні об'єднання країн Азії та Африки. Південно-Східна Азія у 1945-1999 рр.: війна в Індокитаї в 1946-1954 рр.; Корейська війна 1950-1953 р.; В'єтнамська війна 1957-1975 рр.; поширення комуністичних впливів у Індокитаї; державний розвиток Індонезії та Філіппін. Деколонізація Північної Африки: проголошення незалежності Лівії; національно-визвольна війна в Алжирі; проголошення незалежності Тунісу; проголошення незалежності Марокко. Деколонізація Тропічної та Південної Африки: збройні конфлікти в Західній Африці; етнічні конфлікти в Тропічній та Південній Африці;

активізація апартеїду в Південно-Африканській республіці; проблеми та перспективи постколоніальної Африки.

Утворення держави Ізраїль та виникнення Палестинської проблеми

Ідея утворення національного центру євреїв; резолюція ООН від 29 листопада 1947 р., арабо-ізраїльські війни (1848-1949 р.); процес нормалізації ізраїльсько-палестинських відносин; загострення арабо-ізраїльського протистояння та близькосхідні проблеми наприкінці ХХ - початку ХХІ ст. (жовтень 2000 р.)

Загальні тенденції в розвитку світової культури в другій половині ХХ ст.

Взаємозближення та взаємодія традиційних форм культури; тенденції в системі освіти, викликані науково-технічною революцією; насичення побуту новітнім електронним устаткуванням; дальше поширення масової культури (живопис, архітектура, література, музика, кіно). Розвиток науки в другій половині ХХ ст.; науково-технічна революція, наукові відкриття, нові галузі наук; інтеграція науки та виробництва; загальні тенденції в розвитку науки; гуманітарні науки, їх роль в утвердженні загальнолюдських цінностей; роль науки в розв'язанні глобальних проблем сучасності.

Інтеграційні процеси в сучасному світі

Рада Європи, членство України в Раді; Нарада з безпеки і співробітництва в Європі, її підсумкові документи; процес трансформації НАТО. Передумови революцій кінця 80-х років ХХ ст. в Східній Європі; відкриття кордону НДР з ФРН в результаті активізації опозиційного руху в НДР 1989 р.; результати демократичних виборів в НДР 1990 р.; об'єднання Німеччини 3 жовтня 1990 р. та його значення. Наслідки краху світової соціалістичної системи та розпаду СРСР; міжнародне значення утворення та діяльності Співдружності Незалежних держав (СНД); Остаточне розв'язання німецького питання. Об'єднання Німеччини; Розпуск Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ) і Організації Варшавського Договору (ОВД). Маастрихтський процес і утворення Європейського Союзу (ЄС) в 1992 р. Світ на початку III тисячоліття: докорінні зміни в напрямку демократизації; загроза міжнародного тероризму.

2. Зміст дисципліни «Історія України»

Стародавнє населення на території України

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Дати:

IV - середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської культури на території України;

V - VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни: «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «ремесло», «осілий спосіб життя», «кочовий спосіб життя», «колонізація».

Виникнення та розквіт Київської Русі (IX – XII ст.)

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князування Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князування Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.

Дати:

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;

988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019 – 1054 рр. – князування Ярослава Мудрого в Києві;

1097 р. – Любецький з'їзд князів.

Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «бояри», «верства», «язичництво», «християнство».

Київська Русь за часів феодальної роздробленості. Галицько-Волинська держава

Роздробленість Київської Русі. Боротьба за київський стіл. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князування Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Розподіл і збереження Галицько-Волинської держави нащадками Данила Романовича.

Дати:

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах;

1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави;

1238 – 1264 рр. – правління Данила Романовича;

1240 р. – захоплення Києва монголами.

Персоналії: Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.

Поняття та терміни: «роздробленість», «федеративна монархія».

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинського князівства у IX -XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності.

Дати:

1037 рр. – спорудження Софійського собору;

1056 – 1057 рр. – створення Остромирового Євангелія;

1113 р. – укладення першої редакції «Повісті минулих літ»;

1187 р. – створення «Слова о полку Ігоревім».

Персоналії: літописець Нестор, іконописець Алімпій.

Поняття та терміни: «вотчинне землеволодіння», «ікони», «билини», «літопис», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра».

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхідження українських земель до складу Литовської держави. Кревська унія. Ліквідація князем Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом Ольгердовичем. Відновлення й остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1385 р. – укладення Кревської унії;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах.

Персоналії: Свидригайло Ольгердович, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Поняття та терміни: «шляхта», «пани», «панщина», «магдебурзьке право», «магістрат», «цехи», «дума».

Політичний устрій, соціально-економічний та культурний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої (1569 – 1648)

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Магдебурзьке право. Посилення ролі магнатів та шляхти. Сейм та сеймики. Закріпачення селянства. Братський рух. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти. Реформи православної церкви у I пол. XVII ст.

Дати:

1556 – 1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія;

1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої;

1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.

1632 р. – заснування Києво-Братської колегії.

Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров, Іван Вишенський, Петро Могила.

Поняття та терміни: «українська шляхта», «Магдебурзьке право», «сейм», «греко-католицька церква», «братства», «колегіум».

Запорізька Січ. Козацько-селянські повстання на українських землях наприкінці XVI – на поч. XVII ст.

Гіпотези виникнення козацтва. Поява Запорізької Січі. Військова та політична організація козаків. Реєстрове козацтво. Повстання Криштофа

Косинського та Северина Наливайка. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Дати:

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Січі;

1591-1593 – повстання К. Косинського;

1594-1596 – повстання С. Наливайка;

1621 р. – Хотинська війна;

1625 – козацько-польський збройний конфлікт;

1630- козацьке повстання під проводом Тараса Федоровича (Трясила)

1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.

Персоналії: Дмитро Вишневецький, Криштоф Косинський, Северин Наливайко, Самійло Кішка, Петро Конашевич-Сагайдачний, Тараса Федоровича (Трясило), Павло Павлюк, Яків Острянин, Дмитро Гуня.

Поняття та терміни: «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «козацька старшина», «козацькі клейноди», «покозачення».

Козацько-селянське повстання середини XVII ст. під проводом Б.Хмельницького.

Причини повстання. Союз козаків з татарами. Перемоги та поразки козацько-татарського війська. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б.Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору.

Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун.

Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина».

Українські землі за часів «Руїни» в 60 – 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;

1667 р. – Андрусівський договір;

1681 р. – Бахчисарайський мирний договір;

1686 р. – «Вічний мир».

Персоналії:

І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович.

Поняття та терміни: «Руїна».

Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734р. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1708 – 1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи;

1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика.

Персоналії:

І. Мазепа, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П. Орлик, Ф. Прокопович, С. Величко, С. Палій.

Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».

Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;

1768 р. – Коліївщина;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі;

1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.

Персоналії:

К. Розумовський, П. Калнишевський, Г. Сковорода, М. Березовський,

І. Григорович-Барський, А. Ведель, Д. Бортнянський.

Поняття та терміни: «автономія», «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка», «зимівник».

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.

Дати:

1769-1774 рр.; 1787-1791 рр. російсько-турецькі війни;

1783 р. – входження Криму до складу Росії;

1783 р. – встановлення кріпацтва на Слобожанщині;

1793 р. – другий поділ Польщі;

1795 р. – третій поділ Польщі;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1814-1835 рр. – повстання У. Кармалюка.

Персоналії:

Катерина II, гр. Потьомкін Тавридський, Наполеон Бонапарт, П. Пестель, М. Муравйов, У. Кармалюк.

Поняття та терміни: «промисловий переворот», «ринкові відносини», «кріпацтво» «романтизм», «національне відродження», «декабристи», «масонство».

Західноукраїнські землі у складі Австрійської монархії (1772 – 1848).

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Дати:

1772 р. – входження Галичини до складу Австрії.

1774 р. – входження Буковини до складу Австрії.

1772-1790 – реформи Марії Терезії та Йосифа II.

1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

1848 р. – скасування панщини в Галичині.

Персоналії: М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький, Л.Кобилиця.

Українське національне відродження кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

1805 р. – відкриття університету у Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

1846 -1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Персоналії: І. Котляревський, Т. Шевченко, М. Костомаров, П. Куліш, М.Гулак,П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін.

Надніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування та діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Дати:

1853 – 1856 рр. – Кримська війна;

1863 рр. – Валуєвський циркуляр;

1876 р. – Емський указ.

Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Поняття та терміни: «земства», «громадівство», «Братство тарасівців», «Чигиринська змова», «хлопомани».

Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Дати:

1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»;

1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від **1892 р.** – Наукового товариства ім. Т. Шевченка);

1890 р. – створення Русько-української радикальної партії.

1899 – створення УНДП.

Персоналії: Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський.

Поняття та терміни: «трудова міграція», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «партія», «нова ера».

Розвиток української культури в другій половині XIX – початку XX ст.

Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету.

Персоналії: І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Поняття: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».

Наддніпрянська Україна на початку XX ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900 – 1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907 – 1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Дати:

1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.

1905-1907 рр. – російська революція.

1906-1911 рр. – столипінські реформи.

Персоналії: Є.Чикаленко, С.Єфремов, С.Петлюра, М.Міхновський.

Поняття та терміни: «монополія».

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

1900 р. – А.Шептицький стає митрополитом греко-католицької церкви.

1908 р. – вбивство М. Січинським галицького намісника А. Потоцького.

Персоналії: А. Шептицький, І.Франко, К. Трильовський, І. Боберський, А. Волошин, М. Січинський.

Україна в Першій світовій війні

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915 – 1917 рр. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України.

Персоналії: К. Левицький, О. Бобринський, Д. Донцов.

Поняття та терміни: «Світова війна», «Союз визволення України», «Головна українська рада».

Українська національно-демократична революція(1917 – поч. 1918 рр.)

Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради, погляди самостійників). Вплив корніловського заклоту на події в Україні. Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Дати:

Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради;

Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників;

Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;

Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради.

Персоналії: М. Грушевський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.

Поняття та терміни: «автономісти-федералісти», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920 рр.)

Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Державний переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу;

березень 1918 р. – відновлення влади УЦР в умовах окупації;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР;

22 січня 1919 р. – Акт злуки.

Персоналії: П. Скоропадський, К. Левицький, Д. Вітовський, Є. Петрушевич, С. Петлюра, В. Винниченко, В. Боженко, Н. Махно, Ю. Тютюнник.

Поняття та терміни: «гетьманат», «Директорія», «Українська Галицька армія».

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921 – 1928 рр.)

Процес входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію. Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.

Дати:

1921 – 1923 рр. – голод в Україні;

1923-1933 рр. – політика «українізації»;

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;

1927 р. – завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію;

1928 р. – «Шахтинська справа»;

1929 р. – «Спілка визволення України»;

1930 р. – процес над «Спілкою визволення України».

Персоналії:

Х. Раковський, Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Волобуєв, М. Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко.

Поняття та терміни: «індустріалізація», «державний переворот», «громадянська війна», «політичні процеси», «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «українізація», «автокефальна церква».

Радянська модернізація України (1929 -1938 рр.)

Прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згортання українізації.

Дати:

1929 – 1938 рр. – період радянської модернізації в Україні;

1932 – 1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва;

1937 р. – завершення колективізації в Україні.

Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев, Л. Каганович, С. Косіор, М. Скрипник, Й. Сталін.

Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «геноцид», «репресії», «розстріляне відродження».

Західноукраїнські землі (1921 – 1938 рр.)

Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.

Дати:

1924 р. – Татарбунарське повстання

1929 р. – утворення ОУН;

1938 р. – вбивство Є. Коновальця, розкол ОУН;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

18 березня 1939 р. – окупація Угорщиною Карпатської України.

Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Шептицький, А. Волошин.

Поняття та терміни: «осадництво», «пацифікація», «русофільство», «русинство», «українофільство»

Україна під час Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)

Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни, окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму.

Розгортання діяльності радянських партизан та українського визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Перемога у Великій Вітчизняній війні.

Дати:

17 вересня 1939 р. – Червона армія перейшла польський кордон;

15 листопада 1939 р. – Західну Україну включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта про відновлення Української Держави;

весна 1943 р. – створення та початок діяльності УПА;

1943-1944 рр. – основні військові операції на території України (Корсунь-Шевченківська, Львівсько-Сандимирська);

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

9 травня 1945 р. – День Перемоги, завершення Великої Вітчизняної війни.

Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О. Довженко, О. Теліга.

Поняття та терміни: «депортація», «план «Ост», «новий порядок», «рух Опору»

Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х рр.

Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу тощо). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946 – 1947 рр.

Дати:

квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946 – 1947 рр. – голод в Україні;

квітень – липень 1947 р. – операція «Вісла».

Персоналії: Д. Мануїльський, Р. Шухевич, Я. Галан, О. Гончар, Й. Сліпий.

Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина»

Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.)

Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.

Дати:

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР;

1956 р. – XX з'їзд КПРС.

Персоналії:

А. Горська, І. Драч, І. Дзюба, О. Кириченко, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, М. Підгорний, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «лібералізація», «відлига», «політична реабілітація», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство»

Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960 – початок 1980-х рр.)

Здійснення економічних реформ удругій половині 1960-х рр. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р.

Дати:

1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Персоналії: О. Бердник, П. Григоренко, Б. Горинь, М. Горинь, М. Литвин, В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, О. Тихий, С. Хмара, П. Шелест, В. Щербицький.

Поняття та терміни: «розвинутий соціалізм», «застій», «номенклатура», «дефіцит», «урбанізація», «самвидав», «правозахисник».

Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України

Антиалкогольна кампанія, Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр.: загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента України.

Дати:

квітень 1985 р. – початок «перебудови»;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

вересень 1989 р. – виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову);

16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 р. – прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;

1 грудня 1991 р. – всеукраїнський референдум і вибори Президента України.

Персоналії: Л. Кравчук, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «інфляція», «гласність», «плюралізм».

Україна в умовах незалежності

Заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;
липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України;
1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;
28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;
грудень 2004 р. – обрання Президентом України В.Ющенка;
2006 р. – прийняття Верховною Радою України Закону «Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні».
Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко.
Поняття та терміни: «приватизація», «поліетнічна держава».

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 100 завдань, з яких – 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Від 1-го до 95-го завдання за кожну правильну відповідь нараховується 0,8 бала.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	100,0	48	138,4
1	100,8	49	139,2
2	101,6	50	140,0
3	102,4	51	140,8
4	103,2	52	141,6
5	104,0	53	142,4
6	104,8	54	143,2
7	105,6	55	144,0
8	106,4	56	144,8
9	107,2	57	145,6
10	108,0	58	146,4
11	108,8	59	147,2
12	109,6	60	148,0
13	110,4	61	148,8
14	111,2	62	149,6
15	112,0	63	150,4
16	112,8	64	151,2
17	113,6	65	152,0
18	114,4	66	152,8
19	115,2	67	153,6
20	116,0	68	154,4
21	116,8	69	155,2
22	117,6	70	156,0
23	118,4	71	156,8

24	119,2	72	157,6
25	120,0	73	158,4
26	120,8	74	159,2
27	121,6	75	160,0
28	122,4	76	160,8
29	123,2	77	161,6
30	124,0	78	162,4
31	124,8	79	163,2
32	125,6	80	164,0
33	126,4	81	164,8
34	127,2	82	165,6
35	128,0	83	166,4
36	128,8	84	167,2
37	129,6	85	168,0
38	130,4	86	168,8
39	131,2	87	169,6
40	132,0	88	170,4
41	132,8	89	171,2
42	133,6	90	172,0
43	134,4	91	172,8
44	135,2	92	173,6
45	136,0	93	174,4
46	136,8	94	175,2
47	137,6	95	176,0

Від 96-го до 100-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 4,8 бала в залежності від повноти відповіді.

3,7 – 4,8 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

2,5 – 3,6 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності в оформленні, або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

1,3 – 2,4 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80 % якщо допущені незначні помилки у оформленні.

0 - 1,2 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками .

Отже, за 5 тестів відкритого типу вступник може набрати від 0 до 24 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (КО) за 200-бальною шкалою (від 100 до 200) формується за формулою:

$$КО = ЗТ + ВТ,$$

де ЗТ - бали за виконання тестів закритого типу (див. таблицю); ВТ - бали за виконання тестів відкритого типу (від 96-го до 100-го).

4. Список рекомендованої літератури

1. Бойко О.Д. Історія України у ХХ столітті. 20-90-ті роки. - Ніжин, 1994.
2. Бондаренко К. Довідник з історії України: В 3 т. К., 1995.

3. Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття.-К., 1993.
4. Історія держави і права України. В 2 част. К., 1996 - част.2.
5. Історія України в особах ХГХ-ХХ ст.- К., 1995.
6. Історія України. Курс лекцій: В 2 кн. К., 1992, 2 кн.
7. Історія українського війська.-Львів, 1992.
8. Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України.-К., 1996
9. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Париж-Нью-Йорк-Львів, 1993.
10. Кремень В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
11. Нагаєвський І. Історія Української Держави двадцятого століття.-К.,1994.
12. Революція на Україні по мемуарам белых.- М., 1990.
13. Сторінки історії України. ХХ століття. Посібник для вчителя.-К., 1993
14. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна.-К., 1995
15. Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза. В 3 т.- К., 1975
16. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії.-К., 1997
17. Хрестоматія з історії України.-К., 1998
- 18.Кремень В., Базовкін Є. та ін. Суспільно-політична ситуація в Україні: етапі тенденції розвитку(сер. 1993р.) // Політичні читання-1994-№1.
19. Литвин В.М., Слюсаренко А.Г. На політичній арені України (90-ті рр.). роздуми істориків // УІЖ-1994-№3.
20. Рудич Ф.Н. Формування політичних структур в сучасній Україні: політичний аналіз //УІЖ-1994-№2.
21. Антипов С.Й., Дубовик В.А. Американські вчені про незалежну Україну (1989-1992 рр.)//УІЖ-1995-№2.
- 22.Декларація про державний суверенітет України // Рад. Україна-199(1 – 17 липня).
23. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України. Довідник.- К, 1990.
24. Кремень В.Г., Табачник О.Д., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду).-К., 1996.
25. Кульчицький С.В. Новітня історія України // УІЖ-1991 -№ 11.
26. Документи про створення СНД // Голос України-1991-24 грудня.
27. Історія України в особах. ХІХ-ХХ ст.-К., 1995.
28. Мірчук П. УПА-1942-1952рр.-К, 1991.
29. Шаповал Ю.І. Каганович на Україні // УІЖ-1990-№8.
30. Всесвітня історія. — Довідник студента. — Донецьк, 2006- 484 с.
31. Всесвітня історія / під редакцією Я. М. Бердичевського, Т.В. Ладиченко. — Запоріжжя, 2008.